

interiors

Per sanar el cos i l'esperit

ROSA MARIA GIL TORT > TEXT

JORDI FERRÉ > FOTO

Em veig asseguda a la classe gran de la planta baixa, vestida amb bata de quadrets roses i escoltant sor Cecília. La mare em portava a les monges mentre que l'àvia em venia a buscar a l'hospital. Dues coses ben diferents, que ben aviat vaig voler esbrinar.

El col·legi de les monges salesianes de Tossa ocupava a mitjans anys seixanta l'edifici erigit al segle XVIII com a hospital de pobres de la població. Tossa és un poble de rica història i llargs hiverns, que han fet néixer brillants estudis locals. Gràcies als historiadors tossencs avui podem conèixer el valor i la història de l'antic hospital de Sant Miquel.

Tal com apunten les recerques, l'edifici és la materialització del projecte personal de Tomàs Vidal i Rey (1697-1764), un indià que féu fortuna a Guatemala i retornà a Tossa com *l'home més ric del poble que ha donat el llegat més gran que cap tossenc hagi fet mai*. Tomàs Vidal, solter i sense fills, va voler dedicar el fruits del seu treball a la fundació d'un hospital de pobres que substituís la pobra i arruïnada casa del capdamunt de la Vila Vella, on avui una placa recorda la seva funció assistencial. Tomàs Vidal no el va veure construït perquè una malaltia fulminant se l'endugué, però la fundació que va instituir va fer realitat el seu projecte. Un hospital amb vuit llits, habitatge per a l'encarregat i per al clergue, a més de capella, horts i un jardí d'herbes medicinals. Al davant, l'antiga vila romana, que en el segle XVIII era tan sols un terraplè per explorar, als afores del poble.

La institució va viure i sobreviure durant el segle XIX, esquivant les lleis desamortitzadores. El 1879, la precarietat econòmica i les necessitats assistencials portaren a plantejar l'entrada de monges de la caritat. S'iniciava així una successió de congregacions que feren que l'edifici fos cada vegada més escola i menys hospital. La darrera congregació fou la de les germanes salesianes. Arribaren el 1944, i portaren el col·legi durant trenta anys. Hi educaren moltes noies del poble de forma determinant i memorable.

L'edifici barroc ocupa una cantonada del penúltim eixample de Tossa, i el seu cupulí de rajola de cartabó domina l'entorn immediat. Avui em recorda que entre aquelles parets vaig aprendre les lletres i els números, i també que hi vaig resar incomptables parts de rosari en aquella capella de planta de creu llatina, que jo veia immensa i avui em sorprèn per les seves diminutes dimensions.

Des del 1984, l'Hospital és la Casa de Cultura del poble. Acull presentacions i exposicions d'art. Com a institució cultural, gairebé sempre té les portes obertes. Hi entro cada estiu, per admirar les obres d'art, però sobretot per passejar-hi la memòria. Entrar-hi és recórrer aquell espai entre les classes i el pati, el teatre, el claustre amb el pou i les plantes, record de les mans femenines que amb zel tenien cura d'aquelles flors i de les nostres vides. Hi cerco en els records els fonaments d'una manera de ser que degué tenir els seus orígens allà, quan vestíem mitjons blancs i bates de tergal, i vèiem el món per un forat i tot estava per fer i tot era possible.

→ L'Hospital de Tossa.